

психопрофілактичної роботи з курсантами, спрямованої розвиток саморегуляції, стресостійкості, конфліктогенної компетентності, здатності протидіяти стресам, конфліктам тощо шляхом активізації внутрішніх і зовнішніх ресурсів.

Список використаних джерел

1. Antonovsky A. Unraveling the mystery of health – how people manage stress and stay well / A. Antonovsky. – San Francisco, Jossey – Bass Publisher, – 1988. – 276 p.

2. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: Навч. пос. / В. І. Розов. – К.: Кондор, 2015. – 300 с.

3. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с.

4. Сарджвеладзе Н., Беберашвили З., Джавахишвили Д., Махашвили Н., Травма и психологическая помощь, – М.: Смысл, 2007. – 180 с.

Власенко Софія Борисівна,

старший викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат психологічних наук

ПРОФІЛАКТИКА ДЕСТРУКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Поняття деструктивної поведінки нерозривно пов'язане із таким емоційним станом як агресія, останній спрямований на нанесення фізичної чи психічної шкоди собі (аутоагресивна або аутодеструктивна поведінка) або іншій людині. Із деструктивною поведінкою нерозривно пов'язана девіантна поведінка та її різновиди (адиктивна, делінквентна, аморальна, суїцидальна поведінка), погіршення соціально-психологічного клімату у колективі та ін. Саме поведінка правоохоронця є важливою умовою формування його позитивного іміджу як в очах колег, так і в очах громадян. Наявність різних видів залежності, нестримність у вираженні емоцій, порушення встановлених соціальних норм та правил, різного виду аутоагресія, негативний соціально-психологічний клімат та його наслідки (конфлікти у колективі, неблагоприємний вплив на ефективність діяльності, поведінку та психічне здоров'я особистості) є неприпустимими у роботі

правоохоронця, спотворюють його позитивний образ, дескредитують правоохоронні органи. Беручи до уваги вищевикладене, варто відмітити актуальність обраної теми доповіді та важливість знаходження дієвих шляхів та засобів профілактики деструктивної поведінки працівників правоохоронних органів.

Особливостям поведінки працівників правоохоронних органів та відхиленням у поведінці даної категорії осіб присвятили свої праці В. Андросюк, Ю. Бойко-Бузиль, В. Барко, О. Галустян, Л. Казміренко, Н. Калька, І. Клименко, В. Ковальова, В. Криволапчук, В. Лапчук, Л. Мороз, В. Медведєв, О. Ярещенко та ін. При цьому проблема профілактики деструктивної поведінки правоохоронців має певні нерозкриті питання, на яких і буде зосереджена увага у процесі доповіді.

Деструктивністю прийнято називати негативне ставлення особистості по відношенню до себе та до оточуючих. Відповідно, поведінка, яка базується на такому ставленні, носить назву деструктивної [1, с. 72]. Окрім того, що деструктивна поведінка нерозривно пов'язана із агресивністю особистості, вона має тісний зв'язок із такими негативними емоціями та емоційними станами як негативізм, конфліктність, тривожність, ворожість, роздратування, гнів та ін.

Серед основних причин виникнення відхилень у поведінці працівників правоохоронних органів, наслідком яких може стати професійна деформація особистості, В. Барко та В. Криволапчук виділяють такі:

1. Детальна правова регламентація діяльності правоохоронців. Породжує прагнення діяти за заздалегідь вказаним алгоритмом.

2. Наявність владних повноважень. Це створює оманливе відчуття всемогутності та вседозволеності.

3. Підвищений рівень відповідальності за результати власної діяльності, у тому числі, за наслідки прийняття рішень. Саме від правильності прийняття рішень працівником правоохоронних органів залежить безпека життєдіяльності його та оточуючих.

4. Психічні та фізичні перевантаження. Окрім фізичної втоми, викликані складними умовами діяльності, автори також виділяють монотонність роботи.

5. Організаційний чинник. Пов'язаний із неможливістю прояву ініціативності.

6. Чинник екстремальності.

7. Негативний досвід спілкування. Автори мають на увазі спілкування із правопорушниками, злочинцями та переймання досвіду їх поведінки [2].

Таким чином, сама специфіка діяльності правоохоронця може стати причиною виникнення деструктивної поведінки та її різновидів.

Виділимо такі основні завдання психологічної профілактики деструктивної поведінки:

1. Попередження соціально-психологічної дезадаптації особистості, у тому числі і професійної дезадаптації.

2. Профілактика виникнення психогеній, ризику суїцидальної поведінки, адикцій.

3. Запобігання емоційного вигорання та професійної деформації тощо.

Говорячи про психологічну профілактику деструктивної поведінки та її наслідків у працівників правоохоронних органів, по аналогії із психологічною профілактикою загалом, відмітимо у ній три основні етапи: первинну, вторинну та третинну психопрофілактику. Зосередимо нашу увагу саме на первинній психопрофілактиці, так як даний вид психопрофілактичної роботи дозволяє попередити проблему ще до моменту її виникнення.

В. Барко та В. Лапчук основу психопрофілактики негативних проявів у поведінці працівників правоохоронних органів вбачають у нормалізації стилю керівництва [3]. Поділяючи думку авторів, варто відмітити також важливість психодіагностичних, психокорекційних, психоконсультативних та психотерапевтичних впливів у процесі психологічної профілактики. Відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ «Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських» від 06.02.2019 р. № 88 структура психологічної профілактики негативних психічних явищ вміщує наступні складові: психологічну діагностику, індивідуальну психоконсультативну роботу, психокорекцію, групову психологічну допомогу, психологічну релаксацію, кризову психологічну допомогу, психологічну реабілітацію та психологічний супровід та ін. [4]. Окрім вищеперерахованого, доцільно зосередити увагу на психотерапевтичних методах психологічної профілактики негативних психічних явищ, у тому числі, поведінкових порушень. До останніх належить методи

особистісно-орієнтованої терапії, сугестивної терапії та поведінкової.

Опираючись на вищевикладене, виділимо основні правила психологічної профілактики, спрямованої на попередження виникнення деструктивної поведінки та її наслідків:

1. Індивідуальний підхід до кожного працівника із урахуванням характеру проблеми та особистісних особливостей суб'єкта поведінки.

2. Опора на позитивні особистісні риси та поведінкові особливості.

3. Системність та безперервність роботи аж до отримання результату та його закріплення.

4. При потребі забезпечення підтримки значимих осіб (наприклад, членів родини).

5. За необхідності залучення до процесу профілактичної роботи інших спеціалістів.

Таким чином, прояви деструктивної поведінки слід вважати неприйнятними у професійній діяльності правоохоронця. Психологічна робота повинна бути спрямована, в першу чергу, на попередження виникнення негативних поведінкових особливостей та має характеризуватися системністю, структурністю та цілеспрямованістю впливів. З метою забезпечення ефективної психопрофілактичної роботи деструктивна поведінка працівників правоохоронних органів має підлягати більш детальному вивченню, що створює перспективу подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Психологічний словник / Авт.-уклад. В. В. Сиявський, О. П. Сергєєнкова / За ред. Н. А. Побірченко. 336 с.

2. Барко В. І., Криволапчук В. О. Девіантна поведінка працівників органів внутрішніх справ та психологічні механізми її виникнення. *Вісник Національного університету оборони України*, 2014. № 1 (38). С. 198–203.

3. Барко В. І., Лапчук В. С. Психологічні підходи до профілактики девіантної поведінки працівників органів внутрішніх справ. *Юридичний бюлетень*, 2015. № 1. С. 120–128.

4. Про затвердження Порядку організації системи психологічного забезпечення поліцейських, працівників Національної поліції України та курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Наказ Міністерства внутрішніх справ від 06 лютого 2019 року № 88. *Офіційний вісник України*. 2019.